

■ **Dövlət başçımızın Bakıda keçirilən IV Qlobal Bakı Forumunun açılış mərasimindəki nitqində bu məsələyə xüsusilə toxunması təsadüfi deyildi. Çünki müstəqilliyimizin ilk illərində üzləşdiyimiz acı həqiqətlər beynəlxalq aləmdəki mütərəqqi addımları və ölkəmizin inkişafını gözə götürməyən qüvvələrin həyata keçirdiyi ssenarilərin əsas tərkib hissələrindən idi.**

Həm 1994-cü ilin oktyabr hadisələri, həm də 1995-ci ilin mart hadisələri Azərbaycanda reallaşdırılsa da, dövlət çevrilişinə hər iki cəhdin ideoloqu da, sifarişçisi də, iqtisadi baxımdan dəstəklənənləri də xaricdə idilər. Kimin harada oturmasından və həmin iyrenc ssenarilərin reallaşdırılmasında hansı rolu oynamasından asılı olmayaraq, hər iki hadisədə Azərbaycan xalqının və dövlətimizin qətiyyəti, ulu öndər Heydər Əliyevin siyasi müdrikliyi nəticəsində biz milli dövlətçiliyimizi qoruduq və müstəqilliyimizin möhkəmləndirilməsinə nail olduq.

Bu, bir fakt idi ki, müasir dövlətçilik tariximizə sonuncu sınaq məqamı kimi düşmüş 1995-ci ilin mart hadisələri Azərbaycan dövlətinin mövcudluğunu qəbul edə bilməyən bədxahlarımızın xəyanətkarlığının nəticəsi idi. Bədxahlarımız həmin günlərdə başa düşdülər ki, tarix səhnəsindəki siyasi lider məfhumunu layiqincə qiymətləndirə bilməyiblər. Dövlətçiliyimizi məhv etmək istəyənlərin ideoloqları elə güman edirdilər ki, həmin günlərdə ölkəyə rəhbərlik edən siyasətçi də özündən əvvəlki üç dövlət başçısı kimi siyasət meydanından qaçacaq. Ancaq 1995-ci ilin mart qəsdinin ibrət dersi və ən mühüm nəticələrindən biri də bu idi ki, Prezi-

Mart hadisələrindən dövlətimizi hakimiyyətlə xalqın birliyi uğurla çıxarmışdı

dent Heydər Əliyevin başçılığı ilə Azərbaycan dövlətçiliyi sınaqdan şəərəflə çıxdı. Ulu öndər həmin ağır günlərdə təkə xalqımızı deyil, eləcə də milli dövlətçiliyimizi birdəfəlik xilas etmişdi.

Tarixçilər yazırlar ki, ötən əsrdə ikinci dəfə əldə etdiyimiz dövlət müstəqilliyimizin bərpası və onun qorunub saxlanması, inkişaf etdirilməsi bir sıra çətin sınaqlar hesabına başa gəlmişdir. Çünki müstəqilliyimizin əldən getməsi üçün tək xaricdən yox, daxildən də canfəşanlıq edənələr çox idi. Bir tərəfdən, ermənilərin təcavüzkar siyasəti, digər tərəfdən, dövlətçiliyimizi məhv etməyə cəhdlər göstərən xarici qüvvələrin məkrli planları, bir yandan da şəxsi mənafevləri və hərisliklə-

ri ilə onlara qoşulan, bədxahlarımızın dedikləri ilə oturub-duran yerli cinayətkar ünsürlərin özbaşınalığı suverenliyimizi ciddi təhlükə qarşısında qoymuşdu. Həmin məqamı ulu öndər 1995-ci il martın 15-də Azərbaycan Dövlət Televiziyası və Radiosu ilə xalqa etdiyi tarixi müraciətində belə ifadə etmişdi: “Müstəqilliyimizə qarşı olan təzyiqlər təkə ayrı-ayrı dairələrin təzyiqləri deyil. Tə-

öz çirkin, məkrli çevrilis xislətlərini reallaşdırmağa cəhd göstərirdilər. Xəyanətkarlar özlərini “universal silahlı qüvvə”, “hərbi güc” adlandırırlar, heç kəslə hesablaşmaq istəməyərək, yalnız öz dediklərini yeritmək barədə düşünürdülər. “Qan-qan” deyərək, ixtilaflar, iyrenc və qanunsuz hərəkətləri ilə insanları qorxutmaq, bununla da çirkin siyasətlərini həyata keçirmək xəyalında olan

çox cinayətlərdə hallanan, qanlar tökmüş insanlara da rəhmdillilik nümayiş etdirirdi: “Mən 8-ci Kilometr qəsəbəsində yerləşən Xüsusi Təyinatlı Polis Dəstəsinin üzvlərinə bir daha müraciət edirəm. Onlara təklif edirəm: bütün niyyətlərdən əl çəkin, silahı yerə qoyun, ev-əşiyinizə gedin, sizin bütün təhlükəsizliyiniz təmin olunacaqdır. Əks-təqdirdə, dövlətin qanunları tətbiq ediləcəkdir”.

da yerləşirdi. Özlərini “polis, asayiş qoruyucuları” adlandıran bu harınlamış, qudurğanlıq həddinə çatmış qüvvələr heç kimlə hesablaşmırdılar. Nə yerli icra hakimiyyətinin, nə də hüquq-mühafizə orqanlarının işçilərinin dediklərinə məhəl qoyurdular. Bu azğınlaşmış, haqqın, ədalətin, yolumdan sapmış qüvvələrin törətdikləri əməllər axır ki, öz acı nəticələrini verdi.

Bu il Azərbaycan müstəqilliyinin 25-ci ildönümünü qeyd edəcək. Bu illərdə, xüsusilə, müstəqilliyin ilk illərində biz vətəndaş müharibəsi, humanitar böhran, işğal, təcavüz, iqtisadi çətinliklər və deyərdim, iqtisadi iflasdan əziyyət çəkmişik.

İlham ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

dərhal həbs olunmasını, törətdikləri bəd əməllərə görə cəzalandırılmasını tələb edən çağırışlar səsləndirilirdi. Nəticədə, respublikamızın müstəqil dövlətçiliyinə qəsd etmək xülyasına düşənlərin, bu şəərəfsiz, qanlı-qadali yola uyanların arzuları gözlərində qaldı.

Xalqın önündə gedən ümummilli liderin siyasi müdrikliyi nəticəsində qəsdin qarşısı vaxtında və qətiyyətlə alındı. Nəticədə, Azərbaycan xaricdən idarə edilən bir ovuc insanın at oynatdığı meydana deyil, dünya xəritəsində özünəməxsus nüfuzu, imici olan dövlətə çevrildi.

Bu qeydləri dövlət başçımızın IV Qlobal Bakı Forumundakı nitqindən seçdiyimiz sitatla tamamlamaq istəyirik: “O vaxtkı Azərbaycan bugünkü Azərbaycandan fərqli idi. Yoxsul, müstəqilliyini yeni bərpa etmiş, iqtisadiyyatı bərpad vəziyyətdə və sənayesi dağılmış olan ölkənin gələcək ilə bağlı perspektivləri yox vəziyyətdə idi. Əsas məqsədimiz dövlətimizi qurmaq, güclü iqtisadiyyat yaratmaq, ölkəni xarici sərmayələr üçün açmaq və dünyanı bazar iqtisadiyyatı sisteminin tərkib hissəsinə çevrilməkdən ibarət idi. Biz buna nail ola bildik”.

İttifaq MİRZƏBƏYLİ,
“Xalq qəzeti”

əssüf ki, Azərbaycanın öz içəri-sindən çıxan adamların, vəzifə hərislərinin də dövlət müstəqilliyimizə zərbə vurmaq cəhdlərinin şahidlərisiniz”.

Tarixin bütün dövrlərində olduğu kimi, 1995-ci ilin mart hadisələri zamanı da ən son sözü xalqın gücünü layiqincə qiymətləndirməyi bacaran milli liderin qətiyyəti demişdi. Ulu öndər bu cəhdləri törədənlərin bəd, çirkin, xəyanətkar əməllərinin baş tutmasına imkan verə bilməzdi və vermədi. 1995-ci il mart hadisələri ərəfəsində özlərini ictimaiyyətə “məğlubedilməz” kimi sırtıyan Cavadov qardaşları və onların xarici-daxili havadarları Xüsusi Təyinatlı Polis Dəstəsindən (keçmiş OMON) istifadə edərək

OMON-çular get-gedə daha da harınlaşırdılar. Çünki, ölkəyə zəif iradəli adamların rəhbərlik etdiyi illərdə onlar, sözün həqiqi mənasında, respublikanın hər yerində at oynatmış, istedikləri iyrenc addımı atmışdılar. 1993-cü ilin yayından – ulu öndər Heydər Əliyevin ölkədə siyasi hakimiyyətə qayıdırsından sonra asayişin qorunması, hər kəsin qanunlara tabe olması dövlətin bir nömrəli vəzifəsinə çevrilmişdi. Heydər Əliyev müdriklik göstərərək, yolundan azmışlara, xalqı əzab-əziyyətlərə, vahiməyə salınarlara düz yol, işıqlı gələcək göstərir, onları bu cür çirkin oyunlardan çəkəndirmək istəyirdi. Dövlət başçısı ölkədə sabitliyi bərpa etmək üçün hətta adı bir

Ən ağır məqamlarda belə xalqın yanında, daha doğrusu, önündə olmuş liderin nümayiş etdirdiyi bu insansevərliyin, humanizmin cavabı nə oldu? Cavadov qardaşları və onların havadarları haqq yoluna qayıtmadılar. Çünki, onların həm iddiaları böyük idi, həm də kimlərə söz vermişdilər. Rövşən Cavadov ölkədə öz hakimiyyətini quracağıni bəyan etmiş, həmin hakimiyyətdə Heydər Əliyev iqtidarına müxalif olan AXCP və Müsavatdan da nazirlər təyin edəcəyini söyləmişdi. Xatırladaq ki, mart hadisələri öz başlanğıcını Qazax və Ağstafa rayonlarından götürmüşdü. Bunun da bir sıra səbəbləri var idi. Belə ki, Xüsusi Təyinatlı Polis Dəstəsinin bir bölməsi Qazax rayonun-

Cavadov qardaşları və Azərbaycanın müstəqilliyini istəməyən qara qüvvələr çalışırdılar ki, Elçin Əmiraslanovun dəstələri respublikanın qərb bölgəsində bir xaos, hərə-mərclik yaratsınlar. Məqsəd o idi ki, bu gərginlikdən, dərəbəylikdən istifadə edib Bakıdakı havadarlarını, qaragüruhçuları ayağa qaldırsınlar.

Cəhdin ilk günləri onlar bir sıra obyektleri, o cümlədən, icra hakimiyyətinin, polis-rabitə şöbələrinin inzibati binalarını tutmuşdular. Bununla da onlar sonrakı cinayətlərə şirnikləndirilirdilər. Qaragüruhçular sonradan daha da azğınlaşaraq, Cavadov qardaşlarının rəhbərliyi ilə XTPD üzvlərini cəbhə bölgəsindən Bakıya gətirmişdilər. Bütün bunlar isə bir da-

ha göstərirdi ki, həmin adamların fəaliyyətində bağışlanası və ya haqq qazandırılması heç bir addım yox idi.

Ancaq bütün hadisələrin və əməllərin ən dəqiq qiymətini xalq verir. Adıçəkilən hadisələr zamanı da xalq, bütövlükdə, bu insanlara nifrət etməyə başladı. Bəzi tarixçilər yazırlar ki, o qədar silahı və haram yolla əldə edilmiş maddi vəsaiti olan qəsdçilər xalqdan heç bir dəstək görməyəndə vəziyyəti qiymətləndirməli, bəd əməllərdən geri çəkilməli idilər. Onlar görürdülər ki, Vətəni, torpağı seven, onun müstəqilliyini əziz tutan insanlar “çevrilis qəhrəmanlarına” nifrətlə, ikrahla baxırlar. Hətta, Vətənə xəyanət edən cinayətkar ünsürlərin